

TOTA D'UN GLOP

Pasqual Alapont

PREMI JOANOT MARTORELL

PRIMERES NOTÍCIES D'UN CARALLOT

Feia quinze anys que Maurici Safont mirava d'acostumar el seu paladar al gust acre del conyac. Durant uns segons va fer giravoltar el líquid espirituós a l'interior de la copa; després es va asseure a la vora de la butaca, la mà recolzada sobre el cantell de la taula, i com si es tractara d'una purga, va xarrupar un glopet d'alcohol. No va poder reprimir una ganyota de fàstic, com una marca més d'un ritual que ja durava més d'una dècada. En la seua ment es va representar la imatge del pare efectuant la mateixa acció, però amb aquell posat seu tan salvatge, que més que beure semblava que volia mastegar el vidre.

Maurici va sospesar el paquet que uns minuts abans havia tret de la caixa forta i el va obrir. En l'interior, embolicats amb una veta roja, hi va descobrir un quadern de tapes dures i un sobre lacrat amb les inicials CMS. En la portada es podia llegir una frase manuscrita amb la cal·ligrafia inconfusible del seu progenitor: «Per a obrir vint-i-cinc anys després de la meua mort». Maurici va sospirar. Feia a penes sis hores que havien inhumat el cos de Claudi Maria Safont, i encara no feia ni tres dies que havien trobat l'editor amb el cap obert al menjador de casa seua, mig nu i escarxofat com un titella damunt d'un quall de sang. Va sentir una esgarrifança. Davant seu tenia una foto recent del seu pare posant a la fi d'un partit de tennis, amb l'aire murri de qui en porta una de cap, envanit del seu encara atractiu cos de cinquanta-cinc anys.

Maurici es va arreparar en la butaca i va col·locar els peus damunt la taula; una vegada més es va aplicar el suplici de la beguda i una vegada més li van venir arcades. Entre ois i ois, doncs, i fent petar la llengua, va trencar el segell que tancava el sobre.

De bon començament, una frase el va colpejar, amb una tal intensitat que va notar una sensació més aviat física, com si la beguda, aquest conyac repulsiu, se li haguera escoltat pel forat del nas:

«Sé que no te n'estaràs de llegir el meu dietari abans d'hora, carallot...», deia la nota.

Tot d'una Maurici va rectificar la seua posició i, com esperonat per un acte reflex, va espolsar la petjada de les sabates de damunt la taula. Més que llegir-lo, havia escoltat l'enunciat en l'interior del seu cap, com si Claudi Maria Safont l'haguera sorprès venint des de darrere i li haguera propinat una bescollada. Li tenia presa la mida, el pare. De la fotografia estant, amb la seua cara de follador impenitent, coronada per un pentinat de cabells blancs sàviament tintats ací i allà de negre, semblava que li etzibava un burleta: «has fet trampa, nano, i t'he enxampat de peus a la galleda, veus com ets un carallot». Es va sentir atrapat en una falta, com sempre que havia parlat amb ell; ni amb la seua mort s'havia pogut deslliurar d'aquesta sensació empenyadora.

«I bé, tant se val», continuava la nota, «si arribes a llegir açò és que hauré rebentat com la capitana i tant se me'n fotrà ja tot. Vaig anar escrivint aquest dietari el 85 i el 86, durant un any si fa o no fa, i després me'n vaig cansar, un dia el vaig deixar córrer de la mateixa manera que l'havia encetat, sense premeditació. Fins ací: punt. No hi busques cap més explicació; el deguí començar com un rampell, no ho recorde, i així va acabar. Alguna volta he estat temptat de llançar-lo al foc, potser fóra millor dir que he revifat adesiara aquest desig, sabedor que no el duria a terme mai, com l'infant que alimenta el seu sadisme i es complau a imaginar un succés dolorós amb l'esperança de ser consolat. La seua revisió m'ha reconfortat en molts moments, veient com envellien els seus protagonistes. Aquest retrat, com aquell de Dorian Gray, m'ha permès recordar en tot moment que darrere dels seus gestos amables s'amagaven els més cruels depredadors. Ho dic sense cap rancúnia, això. També jo he aplicat la llei de

la selva, deixem-nos d'hipocresies, que no n'hi ha d'altra que ens explique millor.

»Vés a saber si al capdavall no et farà paper llegir aquest dietari abans d'hora. Pren-t'ho com un quadern de bitàcola que t'ha de guiar per a dur endavant l'editorial, com els consells que no vaig poder o no vaig saber...

»Ah..., pren-t'ho com vulgues. Parlant clar i ras, tu i jo sabem que no tens tremp d'editor, potser és més encertat dir que no tens tremp en general, així és que el millor que pots fer és vendre't l'empresa i viure de renda. Un príncep no s'improvisa, per més tractats que hom li faça. No t'has de sentir molest; al contrari; conèixer la veritat t'ha de fer més fort, accepta-la, doncs, i traune el màxim profit. Fora sentimentalismes estúpids, això fa més per ta mare. No m'estranyaria que ara que he mort vulga tornar a ficar-hi cullerada. Si l'avi visquera... La tenia ben calada, el vell. Un dia em va agafar a part i em va advertir: "Gendre, no deixes que aquesta beata pose els peus al meu despatx, que fa olor de ciri, em cague en l'ou".

»I parlant de ciris, res de misses, tu. De segur que voldrà fer-me una novena o alguna collonada d'aquestes. Res. Li dius que el dia que ens vam separar va perdre qualsevol jurisdicció sobre mi. Que pregue en silenci i prou, això la reconfortarà, li farà creure que està salvant la meua ànima, que m'ha vençut, al capdavall.

»Quant a l'empresa, si finalment fas la rucada de no vendre-la, parla'n amb Glòria i Eduard. Tots dos són les meues mans dretes, com si diguérem. De Glòria te'n pots refiar tant com d'una anaconda, és retorçada com un cabdell a les mans d'un gat, però sap de què va la cosa. És amb mi des del començament i sent l'editorial com a pròpia. Massa pròpia, em fa l'efecte. Eduard, d'altra banda, ha estat sempre com una segona mare per a tu. Si tens dubtes, si tens por, si tens ganes de plorar, parla amb Eduard. No en trauràs l'aigua clara, però si més no et reconfortarà.

»No sé què més dir-te, Maurici. En realitat mai no he sabut què dir-te. Sense parlar-ho, arran de la separació, la mare i jo vam arribar a un acord tàcit. L'editorial seria meua i tu series d'ella. Bé, tu, la casa, un paquet d'accions de Telefònica i tres-centes mil peles al mes.

»Hi ha coses que m'han regirat l'estómac, però he callat, i ara no tinc dret a reivindicar res. Tampoc no en tinc cap ganes. Vaig renunciar a tu per voluntat pròpia, des que vas nàixer, mai no m'han atret els bebès, i per a mi et vas convertir en una criatura estranya. Això no t'ha de fer mal, tu no en tens la culpa. De tota manera tu sempre havies estat seu, de ta mare, vull dir. Recorde quan et vam matricular en aquella escola de pixavins, als catorze anys. Ens vam entrevistar amb la directora, una mitja figa provinent del carrer de Salamanca que parlava amb la mandíbula tova.

»—El nostre objectiu és fer de Maurici un dirigent del futur —ens va dir, com aquella que recita un paper après. Com si la vera ara, tu, amb les mans plegades en actitud d'elevat una pregària al cel. Et vaig veure tan escanyolit, tan cagadubtes, que no em vaig poder estar de preguntar-li:

»—Vol dir que faran d'ell un malparit?

»Quasi es fon, l'estúpida, i ta mare va fer com si no em coneguera, d'una manera ostentosa, com si fóra un excrement de gos que no mereixia sinó la cautela d'evitar-lo.

»—És clar que no —es va contorbar la pixacolònia—, nosaltres...

»La vaig tallar en sec; no volia malentesos:

»—No, escolte, no em vinga ara amb aquesta neula de confessional; em sembla que per vint mil duros al mes puc exigir que facen d'ell un malparit, no?

»Potser hauria d'haver lluitat més per tu, però vaig cedir. Tenia el cap en una altra banda, si vols. Quan vas venir a treballar amb mi fa deu anys el mal ja estava fet. Ho reconec, entre tots havien aconseguit fer de tu un dirigent del futur. No he sabut mai com

parlar-te, a cada moment em semblava que et desfaries, em cague en l'ou. Bé. Simplement no hem pogut connectar mai, tu i jo. Què hi podem fer? Ets fill de ta mare, no en tinc cap dubte.»

Ací acabava la carta, que datava d'uns mesos abans, i aquesta era l'última frase, abrupta com el colp de gràcia d'un botxí. Maurici la va doblegar tres vegades, planxant amb els dits cada plec, i la va deixar anar damunt la taula. No li deia res de nou, ni li afegia un motiu d'odi més envers el seu pare. D'aquest ressentiment, covat any rere any, feia molt de temps que n'estava ple a vessar.

Va mirar el rellotge. Eduard i Glòria devien estar per caure. Els havia citat, justament, per parlar del futur de l'editorial. La seua idea inicial havia estat vendre tot el seu paquet d'accions (hi havia un procés de fusions en marxa al mercat i ells, que posseïen un percentatge petit de l'empresa, devien saber si hi havia algú interessat a absorbir-los), però la carta que acabava de llegir, aquesta coincidència amb el desig patern, el neguitejava. Potser no era tal coincidència i el pare li tenia presa la mida realment. Qui sap si no era l'ham que li volia fer empassar perquè no es venguera el negoci, que ho considerara un rept. Al capdavall, feia vint anys que mirava d'acostumar-se al conyac per una porfidia que van tenir tots dos. En plena adolescència Claudi Maria Safont havia posat dues copes davant del seu fill i li havia deixat caure amb aquella sornegueria seua tan pròpia: «Què t'hi jugues que no la pots escurar d'un glop com jo, carallot?». I d'aleshores ençà mirava d'acostumar-s'hi, amb una persistència tal que només s'explica per una rancúnia infinita o per mera badoqueria.

En tot cas havia après la lliçó. Això li semblava si més no, i no volia envestir a cegues per no donar-li gust una altra vegada, ni que fóra després de mort. Què redimonis perseguia el seu pare, realment? Maurici va toquejar el dietari, enquadernat amb una tapa folrada de crespó de color gínjol que s'adeia bé amb el tarannà exquisit de l'editor Safont. L'empresa llibrera havia estat la seua vida des que s'havia casat amb la mare, *col·locat* deia alguna mala

llengua del ram: Claudi estava tan ben caigut en la casa que al cap de poc de casar-se el sogre l'havia posat al capdavant de tot, i fins i tot li havia cedit a bon preu un feix d'accions. Aquell prohom, l'avi de Maurici, Gustau Sirvent, estava més que satisfet d'haver trobat sabata de son peu, un malparit com ell. D'altra banda, Maurici no se'n podia avenir que ara aquest malparit li suggerira alegrement de baratar l'editorial, la seua obra. Hi havia gat amagat en tot allò. Es va veure de nou enganxat a la copa de conyac, una beguda repugnant a la qual no s'havia pogut acostumar mai.

Va estar temptat de cremar el quadern, com son pare, però en el seu cas fou la ràbia qui el va contenir, o la curiositat el va vèncer. Mentre feia temps per a la reunió, amb una lassitud que pretenia enganyar el desig de saber, no es va poder estar d'obrir-lo.

30 de març de 1985

Glòria m'ha donat el seu parer sobre Històries del terrat, d'Octavi Ridaura. Com sempre, el seu informe ha estat clar i concís.

—Vols dir que ho publicarem, açò? —ha preguntat.

Quan diu açò, amb el to reticent, fastiguejat, com si li penjara de la mà la cua infecta d'una rata, vol dir, clar i ras, que l'obra és una merda. De fet, aquesta és una altra expressió que fa servir per presentar-me les novetats. Merda, femta, excrement, sempre amb els detritus a la boca, i com si l'autor haguera volgut ofendre-la especialment a ella, com si haguera escrit el seu llibre pensant només a fer-li perdre temps. El seu judici literari és inapel·lable i insubornable, això és el que més m'agrada, que no es casa amb ningú, ni amb l'Octavi, a qui em consta que s'ha follat alguna vegada.

—És la caca més gran que he llegit mai. Qui s'ha pensat que és, Thomas de Quincey? A qui punyeta li importa si s'ha fumat un porro mentre escoltava el concerto no sé què de Brahms? Què t'ha paregut, tu, concerto!, a qui diantres pretén enganyar, aquest fanfarró?

He tractat de calmar-la.

—Ho diu aquí, que fuma porros?

—És una manera de dir —ha replicat ella fora de si—. Si el porro l'haguera il·luminat, encara, però no diu més que rucades, banalitats... Que si la cama li fa mal, que si... T'ho imagines?: sis pàgines parlant de l'accident de la seua refotuda cama i al final només desitges que li la tallen d'una puta vegada. No passa res. Res!

No he sabut què contestar-li. Això és moneda corrent de molts escriptors quan adquireixen una certa notorietat, reportar les seues vivències al detall, en la creença que tothom està interessat a saber que quan s'alcen de dormir han sentit l'impuls de llegir no sé quin poema, i que de resultes de la lectura els ha caigut un colló per cada camal, que ja no han tornat a ser els mateixos, que alguna cosa ha canviat en el decurs de la literatura universal. Se n'han publicat molts, de llibres d'aquests, farcits de citacions enciclopèdiques que no diuen res, pretesament poètics, pretesament ambigus, amb un tel de suggeriments que no volen ser sinó pistes per als estudiosos, i darrere del qual, si hi rasques un poc, hi ha només una tècnica preciosista, pur retoricisme. Glòria ho devia saber ja, això, per sorprendre's, però la seua reacció vehement no deixa de ser també una posa.

—Fixa't, fixa't què diu ací: «Ningú no ha sabut copsar què s'amaga rere el magnetisme còsmic de Hölderlin». Què vol dir, que ell sí que ha sabut copsar-lo? Que és l'únic del món que l'ha copsat? Això no vol dir res. És buit, te n'adones? Buit! I què cony vol dir el magnetisme còsmic?

—Hum... La gallina?

—Ets un fill de puta, Claudi.

Definitivament Glòria no estava d'humor avui. Sobre la marxa li he donat la raó, m'esgota discutir amb ella, i al remat, tant sí com no, sempre guanya la partida.

—I què vols que hi faça? —li he dit.

—Envia'l a fer la mà.

Això, justament, és el que no faré mai, pense: enviar a fer la mà a qui controla la universitat, les antologies, una part de la crítica... No m'he tornat boig, encara!

—Tinc una mena de compromís amb ell —m'he excusat.

—Així, doncs, el publiques?

—Està ben escrit?

Glòria s'ha relaxat per primera vegada:

—Què vols dir, si té faltes d'ortografia?

—Deixa't de romanços. S'aguanta dret?

—N'hem publicat molts d'aquests, si et fa sentir millor.

—Amb això ja en tinc ben bé prou. Li'l passarem a Eduard i que li faça una polida.

Glòria m'ha mirat susceptible.

—Si hi estàs d'acord, és clar —he somrigut.

La nostra és una professió de vanitosos, de pedants, no conec ningú a qui no li agrade sentir-se afalagat, i Glòria ha acceptat finalment l'armistici.

—Qui paga mana —ha respost, com si l'afer no li importara ja gens ni miqueta. I canviant de tema ha afegit:— I tu, que necessites una polida, Claudi?

—Què?

Deu haver sonat un què pueril, com descol·locat, sincer, deixat caure amb la bona fe de qui no se l'espera. No me l'esperava, vet ací. Glòria ha vingut cap a mi remenant les anques des de l'altre cantó de la taula que fins ara ens enfrontava, ha empentat la cadira giratòria i s'ha deixat caure de genolls davant meu. No és la primera vegada que du a terme tal acrobàcia, i sempre a la impensada, com una necessitat fisiològica exempta de preàmbuls eròtics.

Tot d'una ha tibat la bragueta (l'he deixada fer, indolent) i ha obert la cremallera. La postura i la imprevisió del fet han posat de manifest un penis arrupit que justificava de sobres l'eufèmic

apel·latiu de xufa. Una associació perniciosa m'ha reportat aquells versos de Neruda: «me gusta cuando callas porque estás como ausente». Tot i amb això és impossible oposar-se dues vegades seguides als desitjos de Glòria, que també començaven a ser ja els meus.

Mentre ella s'aplicava en la fel·lació, una polida en tota regla, li he acaronat els cabells i he deixat anar un «Oh, Glòria... Glòria». De fet amb la ment en blanc, si és que mai un pot desprendre's del tot d'ell mateix. D'altra banda, en tal circumstància no pot esperar-se que un home estiga per gaires subtilitats retòriques.

Poc després, a mitjan xuclada, ha sonat el telèfon. Era Pilar, la secretària.

—Sííí —he xiuxiuejat enardit, però de fet l'afirmació era tan ambigua que Pilar se n'ha considerat la interlocutora.

—És Octavi —m'ha comunicat, amb aquest to desganat de mastegadora de xiclets que li és propi i que un dia l'ha de plantar al carrer.

—Aaah!

—Tè'l passe?

En aquell moment Glòria s'estava aplicant amb fruïció i no he trobat cap resposta coherent per a oposar-m'hi, ni amb l'enteniment escàs que em quedava tampoc no he sabut penjar, pobre de mi.

—Oooh! —se m'ha escapat.

—Què dius, tè'l passe o no?

—Uff!

—Com quedem?

El meu cap volia dir que no, però en ple èxtasi he cridat:

—Sííí, sííí.

Així, doncs, m'ha passat la comunicació i, ves per on, l'atzar, o algun Puck maliciós, m'ha reportat de l'altra banda la veu rogallosa d'Octavi Ridaura Manrique, glòria nacional de les lletres catalanes, el qual ha aconseguit que tot d'una se m'enconginga alguna cosa més que l'ànim.

–Ei, què fas, pirata, destrossant algun original?

–Eh? No. Sí.

–Què?

–Només li estava fent una polida.

A Glòria li ha fet gràcia l'acudit, que no pretenia fer-ne (es coneix que la paraula m'ocupava del tot la ment), i ha rigut per sota el nas, cosa que m'ha subministrat una inesperada font de gustet i ha augmentat encara més el desig de la nostra petita transgressió.

–Sí que tens tu bona polida. Escolta, ja has llegit les Històries del terrat?

–Bé, precisament...

–No t'han agradat?

He vacil·lat. Un segon. Un editor no pot vacil·lar molt més.

–Al contrari, em sembla que és el millor que has escrit fins ara.

Glòria m'ha fet memòria de la seua oposició amb una lleu estirada de penis que encara m'ha excitat més. A l'altra banda de la línia, Octavi s'ha empassat l'ham de la vanitat fins a la tràquea.

–M'hi he esforçat molt, sí. Crec que és la meua obra més madura fins ara; en certa manera, si més no, perquè sempre hi haurà Què se'n va fer, dels diletants?, però entronca molt bé amb aquesta obsessió meua per les paradoxes, no?

No? Aquest no era com una navalla al coll. En tot cas, no m'he volgut comprometre. Desconeixia que Octavi tinguera una obsessió per les paradoxes. M'he adonat, de fet, que no sabia res d'Octavi. Mai no he pogut passar de les primeres pàgines d'una obra seua.

–Jo crec que... –he improvisat–, és això del Shelley: «Poets are the mirrors of the gigantic shadows which futurity casts upon the present...».

—Justa la fusta —ha asseverat Octavi, amb el to declamatori d'un rapsoda mediocre.

—Ves per on, ara en parlava amb Glòria. L'hem de publicar ja, aquest llibre, li he dit.

—Que hi és, Glòria?

—Ella té alguna reticència, no ho acaba de veure clar.

Glòria m'ha llançat una mirada reprovatòria que contrastava amb la seua posició de geisha submisa.

—Reticència? Què vols dir?

—Sí, això de Hölderlin, millor que t'ho explique ella. Ara connecte l'altaveu, espera.

Amb el penis a la mà esquerra a tocar de la boca, talment un micròfon, i parlant en direcció a l'aparell, feia tot l'efecte, l'efecte còmic, que Glòria responia a una interpel·lació compromesa en una taula rodona.

—Octavi... —ha començat amb un to tímid, cosa inusual en ella que m'ha excitat sobremanera.

A Octavi se l'endevinava susceptible:

—Ei, reina... —ha saludat.

—Com... com estàs de la cama? —ha correspost ella.

Però el nostre poetastre no estava per murgues i ha anat directe al gra:

—Escolta, què diu Claudi d'una reticència?

—Claudi és molt animal.

—Però què rebòsties vol dir, amb això de Hölderlin? —ha insistit.

—Sobre el magnetisme còsmic, en realitat —he volgut precisar, i Glòria, venjativa, ha percutit el meu pobre penis amb el seu dit anular, contingència que m'ha fet regirar de dolor.

—No... L'obra és sòlida, la... l'alè poètic hi sura per tot, amb... amb aquesta prosa teua tan personal, tan alambinada.

Octavi és tan idiota que s'ha pres això com una floreta:

—D'un retoricisme preciosista, ha escrit el Vidagany, sí.

—Exacte. És només que... com t'ho diria?

—Massa crítica, potser?

—Crítica? Què vols dir?

—Per a iniciats. Hi ha passatges com aquest de Hölderlin que si no es coneix la resta de la meua obra, no sé si... Potser si hi adjuntàrem un pròleg.

Glòria m'ha dirigit una ganyota que volia significar més o menys que estava per vomitar.

—Un pròleg? I per què no un estudi introductori? —he suggerit amb ganes de gresca—. Te'n podries encarregar tu, Glòria, no? Què en penses?

—Millor que ho faça Vidagany, és qui més ha reivindicat la vostra generació —s'ha defensat, i encara, sense esme, ha argüït—. Caldria fer-li una bona polida, que ho veja Eduard.

—Una polida? A què et refereixes?

—Ja saps, l'habitual: refer un poc d'ací, un poc d'allà, llevar incongruències. Hi ha coses que..., perdona, Octavi, això del magnetisme còsmic, és que no hi ha mans.

A l'altra banda, la veu ha sonat desesperada, com la del naufrag que s'ofega.

—Prou de collonades, nena, que ja n'he tingut prou. Escolta, Claudi, t'ho dic de veres: a mi no s'em toca ni una coma, entesos?

—Però si tu no tens ni idea de posar comes, Octavi —ha esclatat Glòria picada.

Déu, com m'hauria agradat contemplar en directe la cara d'aquest petimetre.